

ASIA: HE 176/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle työttömien opiskelua ja työttömyysturvaoikeutta koskevaksi lainsäädännöksi

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on antanut opetus- ja kulttuuriministeriölle tilaisuuden lausua asiakohdassa mainitusta hallituksen esityksestä. Opetus- ja kulttuuriministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Esityksen mukaan työttömien mahdollisuuksia opiskella sivutoimisesti työnhaun ohessa työttömyysetuutta menettämättä parannettaisiin muuttamalla työttömyysturvain opiskelua koskevia säännöksiä. Opintojen pää- ja sivutoimisuutta arvioitaisiin opintojen laajuuden perusteella jatkossa vain tiettyjen erikseen määritettyjen opintojen osalta. Työnhakijan muilla kuin erikseen määritellyillä opinnoilla ei olisi vaikutusta työnhakijan oikeuteen saada työttömyysetuutta. Lisäksi lyhyet avoimessa korkeakoulussa suoritettavat opinnot ja osana työllistymistä edistävää palvelua suoritettavat opinnot eivät vaikuttaisi työttömyysetuusoikeuteen. Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2023.

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää hyvänä, että on käynnistetty opintojen sivutoimisuuden uudelleen määrittely ja pitää tärkeänä, että lainsäädännön vaikutuksia seurataan etenkin väestön osaamistason kehittymisen ja kohtaanto-ongelmaan vastaamisen näkökulmista.

Työllisyysasteen nostamisen näkökulmasta koko työvoiman osaamistason nostaminen on keskeinen kysymys. Pelkän perusasteen suorittaneiden työllisyysaste on laskenut trendinomaisesti jo pidemmän aikaa. Erityisesti heidän osaamisen kehittämisen mahdollisuuksia on perusteltua tukea voimakkaasti. Esityksessä perusasteen varassa olevat työnhakijat olisivat kevennetyn työnhakuvelvoitteen piirissä, mikä tarkoittaa, että heidän tulisi hakea kolmea työmahdollisuutta kolme kuukautta kestävä tarkastelujakson aikana.

Työttömyysetuudella tuettuna omaehtoisina opintoina arviolta yli kuukauden ajan opiskelevalle koulutusta vailla olevalle työnhakijalle ei järjestettäisi työnhakukeskusteluja ja täydentäviä työnhakukeskusteluja. Työnhakukeskustelu järjestettäisiin koulutusta vailla olevalle työnhakijalle kuukautta ennen työttömyysetuudella tuetun omaehtoisin opiskelun arvioitua päättymistä, minkä jälkeen järjestettäisiin kuukauden aikana täydentävä työnhakukeskustelu, ellei sen järjestäminen olisi ilmeisen tarpeetonta. Vailla perusasteen jälkeistä koulutusta olevien urasuunnittelutaitoja tulee tukea järjestelmällisesti. Työnhakukeskustelut tarjoavat mahdollisuuden tukea koulutuksen jälkeistä työnhakua ja herättää ihminen pohtimaan laajemmin koulutuksen tuomia mahdollisuuksia. Työnhakukeskusteluiden käyminen on linjassa elinikäisen ohjauksen strategiatyön kanssa. Opetus- ja kulttuuriministeriö kiinnittää huomiota siihen, että osa etenkin perusasteen varassa olevista opiskelijoista ja maahanmuuttajaopiskelijoista tarvitsee myös oppilaitoksen tukea työnhakuvelvoitteen arvioimisessa, mikä lisää työtä opinto-ohjaajille sekä muulle henkilökunnalle.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että työttömyysetuudella tuettuja omaehtoisia opintoja opiskelevalle työnhakijalle, jolla on ammatillisia valmiuksia antava koulutus, järjestettäisiin

työnhakukeskustelu kolmen kuukauden välein. Jatkuvan oppimisen parlamentaarisen uudistuksen ohella on linjattu myös elinikäisen ohjauksen strategiasta. Strategian mukaan hallituskauden aikana kehitetään ohjauksen saatavuutta, vahvistetaan elinikäisiä urasuunnittelutaitoja sekä edistetään työelämässä tapahtuvaa osaamisen tunnistamista, hankkimista ja urasuunnittelua. Määräaikaisten työnhakukeskusteluiden voidaan katsoa tukevan elinikäisen ohjauksen strategiaa ja opintojen suorittamista sekä urasuunnittelutaitojen vahvistumista. On kuitenkin tärkeää, että työvoimapalveluissa on riittävästi resursoitu esimerkiksi ammatinvalintapsykologeja ja että työnhakukeskusteluissa käydään läpi tavoitteellisesti koulutuksen etenemistä sekä opintojen päättymisen jälkeistä työnhakua.

Työelämälähtöisen ja työelämän aikaisen kouluttautumisen mahdollisuuksien kannalta on tärkeää, että työttömyysturvalaki on selkeä, yksinkertainen ja kannustava opintojen aikaisten työttömyysetuuksien näkökulmasta.

Erityisasiantuntija Janne Savolainen,
050 340 1210
Opetus- ja kulttuuriministeriö